

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА

УКРАЇНОЗНАВСТВО

**Номер 3 (36)
2010**

За редакцією Петра Кононенка

КИЇВ – 2010

У К Р А Ї Н О З Н А В С Т В О

Номер 3 (36)
2010

Журнал засновано
в лютому 2001 року

Редакційна колегія

Науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Scholarly
Political and Public
Cultural and Art
Religious and
Philosophical
Pedagogical Journal

Засновник – Науково-
дослідний інститут
українознавства

The founder is the Science
and Research Institute
of Ukrainoznavstvo

Видає Національний
науково-дослідний
інститут українознавства
(раз на три місяці)

Published once *in three
months* by the National
Science and Research
Institute of Ukrainoznavstvo

Головний редактор
Петро КОНОНЕНКО,
директор Інституту,
професор, академік,
лауреат Міжнародної
премії ім. Й.Г.Гердера

Petro KONONENKO
editor in chief,
director of the Institute,
professor, academician,
the International
Y.G.Herder prize winner

Перший заступник
головного редактора
Тарас КОНОНЕНКО,
заступник директора
Інституту з наукової
роботи, доцент, кандидат
філософських наук

Taras KONONENKO
first deputy of the
editor in chief, deputy
director of the Institute
on scientific work,
candydat nauk, docent

Заступник головного редактора Тетяна РЕНКЕ

Видавнича рада

Бандура Г.Г., Бугров В.А., Ворончук І.О.,
Лукашенко В.В., Наливайко С.І., Коротя-
Ковальська В.П., Лебединська Т.М., Ренке Т.Л.,
Сніжко В.В., Токар Л.К., Фігурний Ю.С.,
Чолану Л.В., Шкрібляк П.В., Ярошинський О.Б.

Журнал друкується на підставі свідоцтва серії КВ
№ 4863 від 13.02.2001 р. про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації, виданого
Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Рекомендовано **вченою радою** Національного
науково-дослідного інституту українознавства
Міністерства освіти і науки України (протокол № 6
від 13.09.2010 р.)

Національний науково-дослідний
інститут українознавства
м.Київ, вул. Ісаакяна, 18
тел.: 238-05-43
www.rius.kiev.ua
e-mail: journal@rius.kiev.ua

Електронне наукове фахове видання «Україноз-
навство» відповідно до рішення Вченої ради
(протокол № 3 від 31.10.05) щодо поширення жур-
налу в мережі Інтернет розповсюджується за
адресою <http://www.ualogos.kiev.ua>

© Національний науково-дослідний
інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України, 2010

КОНОНЕНКО П.П. – голова колегії
доктор філологічних наук, професор, академік

Багров М.В., доктор географічних наук, академік,
член-кореспондент НАН України
Баран В.Д., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України
Баранівський В.Ф., доктор філософських наук,
професор
Баканідзе О.А., доктор філологічних наук, професор,
академік
Борисенко В.К., доктор історичних наук, професор
Влох Р.О., доктор фізико-математичних наук,
професор
Грицик Л.В., доктор філологічних наук, професор
Гомотюк О.Є., доктор історичних наук
Денисенко А.В., кандидат історичних наук
Дробноход М.І., доктор геолого-мінералогічних
наук, професор
Єрмоленко С.Я., доктор філологічних наук, про-
фесор
Жебровський Б.М., кандидат педагогічних наук
Калакура Я.С., доктор історичних наук, професор
Качкан В.А., доктор філологічних наук, професор
Козлов А.В., доктор філологічних наук, професор
Кононенко Т.П., кандидат філософських наук
Коцур В.П., доктор педагогічних наук
Крисаченко В.С., доктор філософських наук,
професор
Мацюк Г. П., доктор філологічних наук, професор
Мокренко А.Ю., професор Національної музичної
академії України ім. П.І. Чайковського
Надольний І.Ф., доктор філософських наук, про-
фесор
Недюха М.П., доктор філософських наук, професор
Пономаренко А.Ю., кандидат філологічних наук
Прайді Ю.Ф., доктор філологічних наук, професор
Сазоненко Г. С., кандидат педагогічних наук
Свіженко В.О., доктор біологічних наук
Степаненко М.І., доктор філологічних наук,
професор
Степико М.Т., доктор філософських наук, професор
Стріха М.В., доктор фізико-математичних наук
Толстоухов А.В., доктор філософських наук
Федоренко Є.В., доктор філології, професор,
академік
Філіпчук Г.Г., доктор педагогічних наук, професор,
академік АПН України
Чередниченко О.І., доктор філологічних наук,
професор
Шевченко В.П., доктор фізико-математичних наук,
академік НАН України
Ятченко В.Ф., доктор філософських наук

*Редакція залишає за собою право на мовности-
лістичне редагування рукописів і передруків
відповідно до норм чинного Правопису, яке
незмінює позиції автора. Наукові статті в галузі
історичних наук зараховуються як фахові згідно
з постановою Президії ВАК від 10.12.2003 року
№ 2-05/10, наукові статті в галузі філософсь-
ких наук зараховуються як фахові згідно з
постановою Президії ВАК від 08.07.2009 року
№ 1-05/3*

*Автор несе відповідальність за фактичний
виклад матеріалу*

ЗМІСТ

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Науково-педагогічний проект «Освітнє середовище закордонних українських навчальних закладів».....8
Ванчура Ю. Українська освіта за кордоном: підсумки і перспективи.....28
Ухвала конференції «Українська освіта за кордоном: підсумки і перспективи» (18–20 серпня 2010 р.)...31

Розділ I ЛЮДИНА І ЇЇ СПРАВА

Коротя-Ковальська В. Красний ювілей Василя Нечепи.....34
Панченко О. Про людину говорять її добрі справи.....35
Касян Л. Володимир Винниченко – ренесансна особистість на тлі епохи.....37
Руденко Н. Отець Іван із Перевального.....42
Кононенко П. Українознавство – історична категорія у контексті світового значення.....44
Стальний В. Про творчість поета, фотохудожника, дизайнера Миколи Микитовича Пивовара50

Розділ II ІСТОРІЯ. ТЕОРІЯ. МЕТОДОЛОГІЯ

Хоменко О. Історичні аспекти становлення українознавчої методології дослідження художньої словесності.....54
Черніговець Н. Історичні обставини та зовнішньо-політичні чинники трудової сільськогосподарської еміграції.....59
Новосад С. Концептуальні засади розвитку особистості: українознавча стратегія.....63
Наливайко С. Хозарія і Русь в історичній концепції Михайла Брайчевського.....69
Якобчук Н. Джерельне значення архівознавчих та археографічних досліджень Івана Каманіна.....72
Короб А. Політичні чинники другої половини XIX ст. та їх вплив на функціонування української видавничої справи як однієї із складових націєтворчого процесу.....77
Сніжко В. «Природне» в науковому українознавстві.....83
Печеранський І. Проблема віри та розуму у філософії Василя Карпова.....87
Іванець А. Невдала спроба творення «уряду України» під патронатом білих.....91

Розділ III ОСВІТА

Житарюк І. Формування системи національної освіти Буковини та Північної Бессарабії (Хотинщини) за часів їх перебування у складі Австрії та царської Росії.....96
Балагура О. Виховання духовної культури у студентів вищих навчальних закладів.....101
Карпенко Н. Можливості побудови анкети в соціолінгвістиці.....103
Кононенко П., Кононенко Т., Пономаренко А. Українознавство. Програма кандидатського іспиту зі спеціальності 09.00.12.....108

Козлов А. Українознавство у ВНЗ України: стан і перспективи.....114
Лукашенко В. Структура, зміст, методичні рекомендації з проведення іспиту загальнодержавної сертифікації української мови рівня В2.....116

Розділ IV МОВА І МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

Смолов О. Загальнодержавна сертифікація рівнів володіння українською мовою та українознавством як джерело чинників розвитку української освіти... 128

Розділ V УКРАЇНСЬКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА

Чорний В. Військова організація і держава в контексті трансформації українського суспільства: проблеми і перспективи.....134
Крисаченко В., Дякова О. Вплив внутрішньополітичного середовища кримськотатарської громади на АРК.....140
Філіпчук Г. Природо- і людиноцентризм у контексті екоосвіти сталого розвитку.....144
Філіпчук Г. Українська культура та громадянськість.....148

Розділ VI УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА

Горенко Л. Українознавча парадигма культурфілософії в Україні першої половини XIX століття... 154
Павленко Л. Фольклорно-міфологічні мотиви у збірці В. Кордуна «Зимовий стук дятла».....159
Пуларія Т. Особливості «жіночої» ініціації в українській народній казці.....162
Безущак С. Різдвяні свята на Тернопільщині: традиції та інновації.....168
Квасюк Л. Виклад християнського віровчення в «Катехізмі, тобто сумарії, або короткому зібранні віри і церемоній святої Східної церкви» Мелетія Смотрицького.....173

Розділ VII УКРАЇНА – ЕТНОС

Фігурний Ю. Основні концепції утворення Києво-Руської держави в історіографічних українознавчих дослідженнях (XX – початок XXI століття).....178
Шакурова О. «Повість минулих літ» як важливе українознавче джерело про походження українського народу.....186
Шостак М. Проблема утворення Києво-Руської держави в українознавчих дослідженнях XII – XIX століть.....189
Наливайко Ст. Давній міф про походження кравенців-українців і його паралелі в індійській та грецькій міфології.....193
Кононенко М. Науково-технічний рівень часів Київської Русі та українського козацтва. Постаті...201
Турпак Н. Світоглядні засади українського антропокозмизму.....205
Крисаченко В. Українська ідентичність.....209

Фігурний Ю. Основні версії походження українського етносу: фаховий українознавчий аналіз...213	
Бондаренко А. Культ воїна-звіра в козацьку добу.....220	

Розділ VIII
УКРАЇНА І СВІТ

Борисенко В. Українсько-японські культурні взаємини226	
Леонов В. Петр Великий и Библиотека Академии наук.....229	
Дідух Л., Бондаренко М. Музей української імміграції «Тисячоліття» м. Прудентополіс (Бразилія).....233	

Розділ IX
ЕКСПЕДИЦІЙНЕ УКРАЇНОЗНАВСТВО

Зеленчук І. Освітній етносоціальний проект «Школа гірського сільського господарства на Гуцульщині».....240	
Рибарук О. Хата-музей кінофільму «Тіні забутих предків».....244	

Зеленчук Я. Будівництво астрономо-метеорологічної обсерваторії на горі Піп Іван Чорногірський.....247	
--	--

Розділ X
РЕЦЕНЗІЇ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Фігурний Ю., Висовень О. Проблема виникнення Київської Русі у сучасних українознавчих дослідженнях.....256	
Гомотюк О. Підсумкове дослідження важливої історіографічної проблеми.....258	
Фігурний Ю., Висовень О. Шлях до фахового опанування англійської мови молодими вченими-українознавцями.....260	
Ванчура Ю. Жити вчорашнім днем не можна – потрібно рухатися тільки вперед!.....262	
Таровська О. Трипільське коло «Вогонь».....264	
Сікорський П. Українознавству – зелене світло до школи.....266	
Кононенко П. А чи з неба гроші?!.....267	
Кононенко П. Рецензія на навчально-виховний посібник Л. Чолану «Уроки з народознавства в 1 – 4 класах»...269	
Бердник Г. «Не можуть бути народи вільними, допоки душі людські в полоні...».....270	
Кононенко П. Дорогою пророків.....274	
Хоменко О. Голос у камені.....278	

Викладання українознавства (варіативна складова навчального плану) у 2008–2009 навчальних роках у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюватиметься за програмами:

«Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українознавство 1–4 класи» (автори: Кононенко П.П., Присяжна Т. М.), рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист № 1/II-3518 від 30.07.08;

«Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українознавство 5–12 класи» (автори: Кононенко П.П., Касян Л.Г., Семенюченко О.В.), рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист № 1/II-3517 від 30.07.08.

Розроблено **Програму виховання дітей дошкільного віку «Українотворець» (автори: Кононенко П.П., Касян Л.Г., Семенюченко О.В.),** яку рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист № 1/II-3516 від 30.07.08. для впровадження в дошкільні навчальні заклади.

Програми можна замовити в **Українському агентстві інформації та друку «Рада» (03148, м. Київ-48, вул. Сосніних, 3; тел./факс (044) 273-67-94).** З приводу замовлення звертатися за тел./факс (044) 273-67-94.

Кошти переказувати на розрахунковий рахунок 2600212898001 в АБ «Київська Русь» МФО 319092, код ЄДРПОУ 30784009.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

*Повідомляємо Вам,
що виданню «Українознавство»
присвоєно передплатний індекс 91509.*

*Журнал включено до «Каталогу видань
України» на 2011 рік.*

Журнал «УКРАЇНОЗНАВСТВО»

Національний науково-дослідний інститут українознавства видає науково-популярний (громадсько-політичний, культурно-мистецький, релігійно-філософський, педагогічний) журнал «Українознавство», який є фаховим з історичних і філософських наук (періодичність – раз на три місяці). Це видання публікує статті та матеріали, присвячені історії та теорії українознавства, культурі, освіті та науці. Електронна версія журналу представлена на сайті Інституту (www.ualogos.kiev.ua).

Вимоги до оформлення авторського оригіналу

Поля: верхнє, праве, ліве – 2,5 см; нижнє – 3,5 см. Редактор: MSWord. Гарнітура: Times New Roman, кегль (розмір) 14.

У верхньому лівому кутку вказується шифр УДК. Назва статті друкується великими літерами, жирним шрифтом по центру сторінки, під нею, праворуч, – ім'я та прізвище автора (жирним шрифтом), науковий ступінь і вчене звання, посада, місце роботи, після них у дужках основним шрифтом друкується назва міста та номер телефону автора.

Тексту статті передують анотація (приблизно 700 знаків з пробілами) українською мовою, яка має стисло передавати основний зміст результатів проведеного дослідження, та ключові слова; назва статті, ім'я, прізвище, анотація та ключові слова англійською та російською мовами подаються після бібліографії (**три анотації**).

Оформлення посилань: у квадратних дужках вказується номер джерела за списком (курсивом) та через кому номери сторінок (прямим) праці, на яку посилаються. Наприклад: [5, 38].

Література: список використаної літератури в алфавітному порядку подається в кінці статті. Порядковий номер та прізвище – курсивом.

Згідно з постановою ВАК України №7-05/1 від 15.01.03 «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України», до друку будуть прийматися лише наукові статті, де мають бути:

- постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх джерел досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття;
- формулювання цілей статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Адреса редколегії: 01135 м.Київ, вул.Ісаакяна, 18, ННДІ українознавства, к.313–315

Контактні телефони: (044) 236-01-28, 238-05-43, 8-067-290-31-45 (відп. секретар Т.Л.Ренке)

E-mail: info@rius.kiev.ua, journal@rius.kiev.ua

Передплатний індекс журналу «Українознавство» **91509**

Журнал включено до «Каталогу видань України» на 2011 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА

УКРАЇНОЗНАВСТВО

Номер 3(36)
2010

науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Комп'ютерний набір – відділ парадигмальних досліджень
Художнє оформлення – *Мулява Я.В.*
Наукова редакція – *Науменко Л.Г., Жаровський Є.Г.*
Літературна редакція – *Науменко Л.Г., Слободян Л.О., Крикун В.О., Бездоля А.В.*
Коректура – *Ткаченко Л.І.*
Комп'ютерна верстка – *Бездоля А.В.*
Фото – *Сіренко Ю.П.*

За редакцією Петра Кононенка

Підписано до друку 24.09.2010 . Формат 60x84/8
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура pragmatika.
Ум. друк. арк.34,00 Обл.-вид. арк. 33,82
Тираж 300 прим. Зам. № 330/262

Українське агентство інформації та друку «Рада»
03148, м. Київ-48, вул. Сосніних, 3
тел. 273-67-94

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК 210 від 06.10.2000 р.

Віддруковано в Українському агентстві інформації та друку «Рада»